

КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
комунального вищого
навчального закладу «Хортицька
національна навчально-
реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

О.Л. Поднякова
2018р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП 2.05 «Сучасна українська мова з практикумом»

Галузь знань	01	Освіта
Спеціальність	013	Початкова освіта
Рівень освіти		перший (бакалаврський)

2018 – 2019 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом» для студентів першого курсу факультету реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 013 «Початкова освіта».

РОЗРОБНИК:

Фурман О.Ф., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, кандидат філологічних наук

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
протокол від 30 січня 2018 року № 7

Завідувач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін

Н.В.Руколяньська

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма навчання	денна
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта	Нормативна	
	Спеціальність: 013 Початкова освіта	Семестр	2 семестр
Модулів – 5	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Аудиторні години: 60 год	
Змістових модулів – 5		Лекції: 8 год	Практичні 52 год.
Загальна кількість годин – 120			Лабораторні: 0 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 1		Самостійна робота 60 год.	
		ІНДЗ: 0 год.	
		Вид контролю: залік (2 семестр)	

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета навчального курсу: формування національно–мовної особистості майбутнього вчителя початкової ланки освіти з високим рівнем володіння державною мовою України.

Завдання навчальної дисципліни:

- виховання почуття любові до української мови, потреби її вивчати та спілкуватися нею;
- здійснення національного виховання, формування патріотично настроєної, інтелігентної особистості майбутнього вчителя, прилучення її через мову до української та світової культури;
- оволодіння студентами глибокими та міцними знаннями сучасної лінгвістичної науки як основи для формування в них умінь і навичок комунікативно виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях, особливо у професійній сфері;
- підготовка до викладання української мови в початкових класах загальноосвітньої школи.

Згідно з вимогами освітньої (освітньо–професійної, освітньо–наукової) програми студенти повинні досягнути таких результатів навчання (компетентностей):

- **світоглядна** – цілісне уявлення про майбутню професію: здатність до соціальної, професійної, науково–дослідної діяльності; спроможність працювати в колективі з урахуванням різних світоглядних позицій;
- **громадянська** – навички управління власною громадянською позицією з урахуванням різних світоглядних позицій;
- **комунікативна** – прагнення до вияву та розвитку комунікативних здібностей; позитивна внутрішня мотивація до міжособистісної комунікації; знання соціопсихологічних основ комунікативної взаємодії; уміння використовувати під час професійного мовлення методи риторичного аргументування, принципи безконфліктного спілкування, прийоми активізації уваги слухачів;
- **інформаційна** – критичне ставлення до отриманої інформації; уміння підпорядковувати, аналізувати, систематизувати, структурувати інформаційні обсяги; усвідомлення цінності суб’єктивної позиції в інформаційному просторі;
- **психолого–педагогічна** – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; знання і розуміння предметної області та специфічних особливостей професії; вміння генерувати нові ідеї і розвивати нові професійні вміння;
- **методична** – здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях,

планувати робочий час, готувати і проводити навчальні заняття на високому дидактичному та методичному рівнях, застосовувати інтерактивні методи навчання у професійній діяльності;

– **виховна** – здатність до реалізації виховних функцій у процесі групової та індивідуальної роботи зі школярами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні фонетичні одиниці, процеси творення і взаємодії звуків у мовному потоці, класифікацію голосних і приголосних фонем, чергування при словотворенні та словозміні, особливості українського складоподілу та наголосу;

- особливості української графіки, співвідношення між звуками і буквами;

- принципи українського правопису, основні орфографічні правила;

- енциклопедичні та філологічні словники;

- суть лексикологічних понять і термінів, значення слова, однозначність і багатозначність, основні типи перенесень, омоніми, синоніми, антоніми, пароніми, походження слів, запозичення з інших мов;

- типи фразеологічних одиниць, їх джерела;

- поняття „морфема”, типи морфем, морфемний словник;

- основні відомості про український словотвір, словотвірний та етимологічний словники, способи творення слів;

- принципи виділення та характеристики повнозначних частин мови, їх лексичні та граматичні ознаки, групи за значенням, відмінювання (для змінних частин мови), неповнозначні частини мови та вигуки, їх розряди, будову, правопис, суть явищ взаємопереходу частин мови;

- загальні відомості про види і будову словосполучення і речення;

- структуру простого двоскладного речення, відомості про головні та другорядні члени;

- типи, будову односкладних речень;

- загальні відомості про неповні речення;

- відомості про ускладнене речення, правила вживання розділових знаків у них;

- відомості про складні речення та складні синтаксичні конструкції, їх види та будову, засоби зв'язку і змістові відношення між частинами, розділові знаки в них;

- види конструкцій з чужим мовленням, розділові знаки в них;

- основи сучасної української пунктуації, правила розстановки розділових знаків;

- основні ознаки культури мовлення;

- відомості про основні стилі та стильові колорити сучасної української літературної мови;

вміти:

- характеризувати фонетичні одиниці, виконувати фонетичний аналіз слів, виявляти і пояснювати фонетичні процеси у контексті;

- дотримуватись орфоепічних норм, виправляти орфоепічні помилки, пояснювати їх причину, користуватись орфоепічним словником;

- визначати звукові значення букв;

- дотримуватись правил орфографії, користуватись орфографічним словником;

- користуватись енциклопедичними та мовознавчими словниками;

- виконувати морфемний розбір слів, користуватись морфемним словником;

- виконувати словотвірний аналіз, користуватись словотвірним та етимологічним словниками, дотримуватись норм словотворення;

- розпізнавати частини мови, виконувати морфологічний аналіз кожної з них, утворювати форми, правильно вживати в усному і писемному мовленні;

- виконувати синтаксичний аналіз словосполучення, розрізняти речення різних видів, правильно будувати і вживати в мовленні словосполучення і речення вивчених видів, ставити розділові знаки в кінці речення;

- виконувати синтаксичний аналіз простого двоскладного речення;

- виконувати синтаксичний розбір односкладних речень, правильно використовувати їх у мовленні;

- виконувати синтаксичний розбір неповних речень, обґрунтовувати вживання тире в неповних реченнях;

- виконувати синтаксичний аналіз простих ускладнених речень, правильно використовувати їх у мовленні, обґрунтовувати вживання розділових знаків за допомогою правил;

- знаходити у текстах складні речення різних видів та складні синтаксичні конструкції, виконувати їх повний синтаксичний аналіз, схематично зображувати зв'язки між їх частинами;

- виділяти конструкції з прямою і непрямою мовою, замінювати пряму мову непрямою і навпаки, ставити розділові знаки при прямій мові, діалозі, цитуванні;

- виконувати пунктуаційний розбір, правильно застосовувати розділові знаки у писемному мовленні, знаходити в виправляти пунктуаційні помилки;

- визначати стиль текстів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Загальні відомості про мову. Фонетика і фонологія. Графіка.

Тема 1. Загальні відомості про мову

Мова як суспільне явище. Функції мови. Мова, мовлення і мислення. Походження мови і писемності. Походження і розвиток української мови, її місце серед інших слов'янських мов. Українська мова – національна мова українського народу. Становлення і розвиток сучасної української літературної мови. Норми літературної мови. Роль І.П. Котляревського, Т.Г. Шевченка у її становленні мови.

Тема 2. Фонетика і фонологія

Фонетика як розділ мовознавства. Предмет і завдання фонетики. Склад як фонетичне явище. Типи складів. Основні правила складоподілу. Наголос. Характер українського наголосу. Звук як одиниця фонетики. Творення звуків. Будова мовного апарата людини. Фонологічна система сучасної української літературної мови. Фонема як функціональна одиниця мови. Відношення між звуками і фонемою. Класифікація голосних фонем (звуків). Класифікація приголосних фонем (звуків).

Зміни звуків у потоці мовлення. Асиміляція і дисиміляція звуків. Подовження приголосних звуків внаслідок прогресивної асиміляції. Спрощення в групах приголосних. Чергування звуків. Найдавніші чергування голосних у дієслівних коренях; в іменникових коренях; суфіксах. Чергування /o/, /e/ – /i/. Випадки відсутності цього чергування. Чергування /e/ – /o/ після шиплячих та й. Чергування /y/ – /v/, /i/ – /й/. Чергування приголосних звуків при словозміні та словотворенні, у дієслівних коренях, в особових формах дієслів. Фонетична та фонематична транскрипція. Фонетичний аналіз слів.

Тема 3. Графіка

Український алфавіт. Звуки і букви. Буква як умовне позначення звука. З історії письма. Вимова звуків і позначення їх на письмі. Співвідношення між голосними звуками та буквами на їх позначення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Орфоепія. Орфографія

Тема 4. Орфоепія

Орфоепія як розділ мовознавства. Орфоепічні норми. Вимова голосних, приголосних та звукосполучень. Норми наголошування слів в українській мові.

Тема 5. Орфографія

Українська орфографія як вчення про систему загальноприйнятих правил написання слів. Поняття про орфограму. Принципи українського правопису. Вживання апострофа і м'якого знака. Правопис префіксів і суфіксів. Правопис слів іншомовного походження. Вживання великої літери.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Лексикографія. Лексикологія. Фразеологія.

Тема 6. Лексикографія. Лексикологія.

Лексикографія як розділ мовознавства. Предмет лексикографії. Типи словників. Лексикологія. Слово як одиниця лексикології. Предмет лексикології, її розділи. Слово як одиниця мови. Значення слова і поняття. Лексичне значення слова. Багатозначні слова. Однозначні і багатозначні слова. Пряме і переносне значення слова. Типи переносних значень: метафора, метонімія, синекдоха. Синоніми, антоніми, пароніми, омоніми, їх різновиди. Типи синонімів. Антоніми. Типи омонімів: повні і неповні (омофони, омографи, омоформи). Пароніми. Активна і пасивна лексика. Історизми, архаїзми, неологізми. Діалектизми, терміни, професіоналізми. Склад лексики з погляду її походження та стилістичного вживання. Склад лексики з погляду походження: індоєвропейська, спільнослов'янська, східнослов'янська, власне українська, запозичені слова (із слов'янських мов, грецької, латинської, з тюркських мов, французької, німецької, італійської, голландської). Склад лексики української мови із стилістичного погляду: науково – термінологічна, виробничо – професійна, адміністративно ділова, емоційно забарвлена.

Тема 7. Фразеологія

Фразеологія як розділ мовознавства. Фразеологічні одиниці, їх класифікація: фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічні сполучення.

Тема 8. Морфеміка. Словотвір

Будова слова. Морфема. Поняття морфеми. Корінь. Споріднені слова. Афікси. Типи афіксальних морфем: закінчення, префікс, постфікс, інтерфікс. Варіанти морфем. Основи похідні, непохідні, зв'язані.

Словотвір. Об'єкт і завдання словотвору. Словотворчий тип. Словотвірне гніздо. Словотворчі засоби української мови: твірна основа, похідна основа, форманти. Способи словотворення: морфологічні і неморфологічні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

Морфологія

Тема 9. Граматика як розділ мовознавства

Предмет граматики. Розділи граматики. Граматичне значення, граматична категорія. Засоби вираження граматичних значень слів. Предмет морфології. Принципи виділення частин мови. Повнозначні і службові частини мови. Вигук.

Тема 10. Іменник як самостійна частина мови

Значення іменника, його морфологічні ознаки і синтаксична роль. Семантико – граматичні категорії іменників. Граматичні категорії: рід, число, відмінок. Категорія роду іменників. Іменники спільного роду. Встановлення роду аббревіатур і невідмінюваних іменників. Категорія числа іменників. Іменники, що вживаються тільки в однині. Іменники, що мають форму тільки множини. Категорія відмінка. Основні значення відмінків. Кличний відмінок, особливості його вживання. Типи відмін іменників. Поділ іменників I, II відмін на групи. Відмінювання та правопис відмінкових закінчень іменників I – IV відмін. Відмінювання іменників, що мають форму множини. Незмінювані іменники.

Тема 11. Прикметник як самостійна частина мови

Значення, граматичні ознаки прикметника, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників. Повні (нестягнені і стягнені) й короткі форми прикметників. Творення якісних, відносних і присвійних прикметників. Проміжні розряди. Перехід прикметників у іменники. Тверда і м'яка група прикметників. Відмінювання прикметників. Правопис прикметникових суфіксів. Правопис складних прикметників.

Тема 12. Числівник як повнозначна частина мови

Числівник. Його значення, граматичні ознаки. Розряди числівників за значенням. Групи числівників за будовою. Відмінювання кількісних числівників. Зв'язок числівників з іменниками. Порядкові числівники. Правопис числівників.

Тема 13. Займенник як повнозначна частина мови

Поняття про займенник. Розряди займенників за значенням. Співвідносність займенників з іншими частинами мови. Відмінювання займенників. Правопис займенників.

Тема 14. Дієслово як частина мови

Значення, граматичні ознаки, синтаксична роль. Відмінювані форми дієслова. Основи дієслова. Інфінітив, його граматичні ознаки, синтаксична роль. Категорія виду. Творення видових пар дієслів. Категорія перехідності і неперехідності. Категорія стану. Категорія часу дієслів. Минулий час. Категорія роду в дієсловах минулого часу. Категорія числа і особи. Теперішній час. Майбутній час (проста, складна, складена форми). Дієвідмінювання дієслів. Вживання одних часових форм замість інших. Безособові дієслова. Архаїчна група дієслів. Категорія способу дієслова. Дієприкметник та дієприслівник як форми дієслова. Дієприкметник як форма дієслова. Активні й пасивні дієприкметники, їх творення. Відмінювання дієприкметників. Перехід дієприкметників у прикметники та іменники. Написання не з дієприкметниками. Дієслівні форми на –но, –то. Дієприслівник як форма дієслова. Категорія виду, часу дієприслівників. Творення дієприслівників доконаного і недоконаного виду. Правопис дієприслівників.

Тема 15. Прислівник

Значення прислівника, синтаксична роль. Структурно – семантичні розряди прислівників. Ступені порівняння якісних прислівників. Перехід інших частин мови у прислівники. Вживання прислівників у ролі службових слів. Творення і правопис прислівників. Правильне наголошування прислівників. Морфологічний аналіз прислівника.

Тема 16. Службові частин мови. Вигук

Прийменник. Поняття про прийменник. Групи прийменників за походженням і будовою. Особливості вживання прийменників з іменниками. Правопис прийменників. Сполучник. Поняття про сполучник. Поділ сполучників за походженням і морфологічною будовою. Класифікація сполучників. Правопис сполучників. Особливості вживання

парних і повторюваних сполучників. Частки. Поняття частки. Класифікація часток. Правопис часток. Значення і вживання часток не, ні.

Вигук як особлива частина мови. Розряди вигуків за походженням та значенням. Правопис вигуків. Розділові знаки при вигуках.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5

Синтаксис словосполучення і речення

Тема 17. Синтаксис. Синтаксис словосполучення

Предмет синтаксису. Одиниці синтаксису. Словосполучення. Поняття про словосполучення. Словосполучення прості і складні, вільні й нерозкладні. Типи підрядних словосполучень за способами вираження головного слова. Типи підрядного зв'язку у словосполученнях.

Тема 18. Речення як основна синтаксична одиниця.

Поняття про речення. Основні ознаки речення. Синтаксичні зв'язки в реченні. Типи речень за метою висловлювання, за емоційним забарвленням. Просте речення. Класифікація простих речень, двоскладні й односкладні, поширені й непоширені, повні й неповні. Двоскладні речення. Головні члени двоскладного речення. Підмет. Його типи. Способи вираження простого, складеного підмета. Присудок. Типи присудків. Другорядні члени речення. Додаток. Прямий і непрямий. Способи його вираження. Обставина. Типи обставин, способи їх вираження. Односкладні речення. Поняття про односкладні речення. Види односкладних речень. Неповні речення. Види неповних речень. Слова – речення. Групи слів – речень. Порядок слів у простому реченні.

Тема 19. Синтаксис ускладненого речення

Поняття про просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Поняття про однорідні члени речення. Засоби вираження однорідності. Однорідні і неоднорідні означення. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення. Розділові знаки в реченнях з однорідними членами. Відокремлені члени речення. Умови відокремлення. Відокремлені означення, прикладки. Відокремлені обставини. Відокремлені додатки. Відокремлені уточнюючі члени речення. Вставні слова, словосполучення, речення. Групи вставних слів за значенням. Звертання. Способи вираження звертання. Розділові знаки при звертанні. Вставні слова, словосполучення, речення.

Тема 20. Синтаксис складного речення

Поняття про складне речення. Засоби вираження зв'язку між частинами складного речення. Типи складних речень.

Складносурядні речення. Засоби вираження зв'язку між частинами складносурядних речень. Розділові знаки між частинами складносурядного речення.

Складнопірядне речення. Будова складнопірядного речення. Засоби зв'язку між частинами складнопірядних речень. Складнопірядні речення з пірядним означальним. Сполучники і сполучні слова в реченнях з означальним пірядним. Займенниково–означальне речення. Синонімічність складнопірядних речень з пірядним означальним і простих речень.

Складнопірядні речення з пірядними з'ясувальними. Сполучники і сполучні слова в складнопірядних реченнях з пірядними з'ясувальними.

Складнопірядні речення з пірядними обставинними місця, часу, способу дії, міри і ступеня, порівняльні, причини, умови, наслідкові, допустові, супровідні.

Сполучники і сполучні слова в складнопірядних реченнях з обставинними пірядними. Синонімія складнопірядних речень з пірядними обставинними і простих, ускладнених дієприслівниковими зворотами. Розділові знаки в складнопірядному реченні.

Складнопірядне речення з кількома пірядними. Однорідна і неоднорідна супірядність. Послідовна пірядність. Розділові знаки в складному реченні з кількома пірядними.

Безсполучникові складні речення. Засоби зв'язку між частинами безсполучникових речень. Розділові знаки між частинами безсполучникових речень. Інтонування безсполучникових складних речень.

Багатокомпонентні складні речення змішаного типу.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем змістових модулів	Кількість годин				
	денна форма				
	Усього	у тому числі			
л		п	лаб	інд	сам
Змістовий модуль I. Загальні відомості про мову. Фонетика і фонологія. Графіка.					
Тема 1. Загальні відомості про мову	2	–	–		2
Тема 2. Фонетика і фонологія	12	2	6		4
Тема 3. Графіка	2	–	2		2
Разом за змістовим модулем I	18	2	8		8
Змістовий модуль II. Орфоєпія. Орфографія.					
Тема 4. Орфоєпія	4	-	2		2
Тема 5. Орфографія	10	-	6		4
Усього за змістовим модулем II:	14	-	8		6
Змістовий модуль III. Лексикографія. Лексикологія. Фразеологія.					
Тема 6. Лексикографія. Лексикологія.	6	-	4		2
Тема 7. Фразеологія.	4	-	2		2
Тема 8. Морфеміка. Словотвір	8	-	4		4
Разом за змістовим модулем III	18	-	10		8
Змістовий модуль IV. Морфологія					
Тема 9. Граматика як розділ мовознавства	1	–	–		1
Тема 10. Іменник як самостійна частина мови	7	2	2		3
Тема 11. Прикметник як самостійна частина мови	6	-	2		4
Тема 12. Числівник як повнозначна частина мови	8	-	4		4
Тема 13. Займенник як повнозначна частина мови	6	-	2		4

Тема 14. Дієслово як частина мови	8	2	2			4
Тема 15. Прислівник	4	-	2			2
Тема 16. Службові частин мови. Вигук	4	-	2			2
Разом за змістовим модулем IV	44	4	16			24
Змістовий модуль V. Синтаксис словосполучення і речення						
Тема 17. Синтаксис. Синтаксис словосполучення	4	-	2			2
Тема 18. Речення як основна синтаксична одиниця.	8	2	2			4
Тема 19. Синтаксис ускладненого речення	8	-	4			4
Тема 20. Синтаксис складного речення	6	-	2			4
Разом за змістовим модулем V	26	2	10			14
Усього:	120	8	52			60

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
		Змістовий модуль I. Загальні відомості про мову. Фонетика і фонологія. Графіка.	
1	2	Класифікація голосних та приголосних фонем (звуків). Звуко–буквений розбір слова.	4
2	2	Зміни звуків у потоці мовлення.	2
3	3	Графіка українського письма.	2
		Змістовий модуль II. Орфоепія. Орфографія.	
4	4	Орфоепічні норми сучасної української мови.	2
5	5	Принципи українського правопису. Поняття про орфограму.	2
6	5	Правила орфографії.	4
		Змістовий модуль III. Лексикографія. Лексикологія. Фразеологія.	

7	6	Слово як одиниця лексикології.	4
8	7	Типи фразеологічних одиниць	2
9	8	Будова слова. Морфема.	2
10	8	Словотвір.	2
		Змістовий модуль IV. Морфологія	
11	10	Іменник як самостійна частина мови	2
12	11	Прикметник як самостійна частина мови	2
13	12	Числівник як повнозначна частина мови	4
14	13	Займенник як повнозначна частина мови	2
15	14	Дієслово як частина мови	2
16	15	Прислівник	2
17	16	Службові частини мови. Вигук	2
		Змістовий модуль V. Синтаксис словосполучення і речення	
18	17	Синтаксис. Синтаксис словосполучення	2
19	18	Речення як основна синтаксична одиниця.	2
20	19	Синтаксис ускладненого речення	4
21	20	Синтаксис складного речення	2
Усього			52

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
		Змістовий модуль I. Загальні відомості про мову. Фонетика і фонологія. Графіка.	
1	1	Тема 1. Загальні відомості про мову Опрацювати теоретичний матеріал тем: «Українська мова – державна мова України», «Виникнення і розвиток письма. Роль писемності в житті суспільства.	2
2	2	Тема 2. Фонетика і фонологія Опрацювати питання тем: 1. Творення звуків. Будова мовленнєвого апарату людини. 2. Подовження приголосних внаслідок прогресивної асиміляції. Спрощення в групах приголосних. 3. Найдавніші чергування голосних у дієслівних коренях; в	4

		іменникових коренях. 4. Чергування /є/ - /о/ після шиплячих та <u>й</u> . Чергування /у/ - /в/, /і/ - /й/.	
3	3	Тема 3. Графіка 1. Скласти узагальнювальну таблицю «Співвідношення між звуками української літературної мови та буквами на їх позначення». 2. Написати реферати з питань історії виникнення письма, з історії виникнення письма у східних слов'ян.	2
		Змістовий модуль II. Орфоєпія. Орфографія.	
4	4	Тема 4. Орфоєпія Скласти узагальнювальну таблицю «Норми наголошування слів в українській мові».	2
5	5	Тема 5. Орфографія Повторіть орфографічний матеріал з поданих нижче тем за посібниками чи довідниками з розділу «Орфографія». Доберіть словникові диктанти (на 30 слів кожний) з таких тем: 1. Орфоєпічні норми української мови (вимова голосних та приголосних, вимова слів іншомовного походження, вимова аббревіатур). 2. Складні випадки вживання апострофа і м'якого знака. 3. Складні випадки подвоєння та подовження приголосних. 4. Складні випадки написання префіксів і суфіксів у різних частинах мови. 5. Складні випадки чергування голосних і приголосних звуків. 6. Складні випадки написання слів зі спрощенням груп приголосних. 7. Складні випадки написання складних слів. 8. Складні випадки вживання великої літери в українській мові.	4
		Змістовий модуль III. Лексикографія. Лексикологія. Фразеологія.	
6	6	Тема 6. Лексикографія. Лексикологія. Опрацювати питання теми: 1) предмет лексикології, її розділи; 2) слово як одиниця мови; 3) значення слова і поняття; 4) однозначні і багатозначні слова; 5) історизми, архаїзми, неологізми;	2

		б) діалектизми, терміни, професіоналізми. 7) Робота із словником іншомовних слів. Скласти узагальнювальну таблицю „Лексика української мови з погляду її походження”.	
7	7	Тема 7. Фразеологія. 1. Проаналізувати фразеологічні одиниці, уміщені в текстах читанок, підручниках української мови для початкових класів. 2. Укласти фразеологічний словник для учнів початкових класів. 3. Скласти розповіді з історії виникнення фразеологізмів, крилатих слів.	2
8	8	Тема 8. Морфеміка. Словотвір 1. Опрацювати теми: «Поняття морфеми», «Споріднені слова. Корінь», «Закінчення і основа», «Префікс, суфікс». 2. Скласти граматичну казку на тему „Будова слова” для учнів початкових класів. 3. Скласти розповіді з історії творення слів для учнів початкових класів.	4
		Змістовий модуль IV. Морфологія	
9	9	Тема 9. Граматика як розділ мовознавства 1. Опрацювати теми «Граматичні категорії, граматичні значення, граматичні форми слова». 2. Основні засоби вираження граматичних значень.	1
10	10	Тема 10. Іменник як самостійна частина мови Опрацювати питання тем: 1.Значення іменника, його морфологічні ознаки і синтаксична роль. Семантико – граматичні категорії іменників. 2. Категорія числа іменників. Категорія відмінка. Основні значення відмінків. Кличний відмінок, особливості його вживання.	3
11	11	Тема 11. Прикметник як самостійна частина мови 1. Опрацювати матеріали тем: розряди прикметників за значенням, ступені порівняння якісних прикметників. 2. Скласти загадки для молодших класів. 3. Виконати лінгвістичний аналіз тексту на морфологічному і стилістичному рівнях.	4
12	12	Тема 12. Числівник як самостійна частина мови 1.Проаналізувати і виконати вправи, вміщені в підручнику «Рідна мова» (4 клас) до теми «Числівники». Морфологічний розбір числівників. 2.Виконати вправи на стилістичне використання прономіналізації. 3.Проаналізувати дидактичний матеріал, уміщений у	4

		підручнику «Рідна мова» (4 кл.) до теми «Займенник».	
13	13	Тема 13. Займенник як самостійна частина мови Опрацювати теоретичний матеріал тем: 1. Основи дієслова. 2. Категорія виду. Творення видових пар дієслів. 3. Вживання одних часових форм замість інших. 4. Безособові дієслова. Архаїчна група дієслів.	4
14	14	Тема 14. Дієслово як частина мови Виконати морфологічний і морфемний аналіз дієслівних форм. Лінгвістичний аналіз тексту на морфологічному і стилістичному рівнях.	4
15	15	Тема 15. Прислівник Повторити за матеріалами підручника П.С.Дудика «Українська мова» теми: 1.Розряди прислівника. 2.Ступені порівняння прислівників. 3.Правопис прислівників.	2
16	16	Тема 16. Службові частин мови. Вигук. Опрацювати теоретичний матеріал тем: 1.Морфологічний склад прийменників. 2.Сполучники сурядності й підрядності. 3.Розряди часток.	2
		Змістовий модуль V. Синтаксис словосполучення і речення	
17	17	Тема 17. Синтаксис. Синтаксис словосполучення 1.Виконати редагування словосполучень. Написати твір за картиною і опорними словосполученнями. 2.Опрацювати тему «Речення як основна синтаксична одиниця».	2
18	18	Тема 18. Речення як основна синтаксична одиниця. Скласти висловлювання на лінгвістичну тему „Порівняльна характеристика словосполучення й речення як синтаксичних одиниць”.	4
19	19	Тема 19. Синтаксис ускладненого речення 1.Опрацювати питання тем: 1) тире між підметом і присудком; 2) слова – речення, групи слів – речень; 3) порядок слів у простому реченні, стилістична роль порядку слів. 2.Виконати вправи на розмежування двоскладних неповних і односкладних речень, визначення групи підмета і присудка, стилістичної ролі односкладних речень 3.Аналіз складних випадків розмежування додатків і означень при іменниках.	4
20	20	Тема 20. Синтаксис складного речення 1. Виконати синтаксичний розбір складносурядних і складнопідрядних речень. 2. Синтаксичний аналіз і схематичне зображення зв'язків	4

	між частинами багатоконпонентних речень змішаного типу. 3. Написати твір (оповідання, казка, легенда) з використанням різних типів складних речень.	
Усього		60 год

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Фронтальна бесіда, індивідуальне усне опитування, письмове опитування у вигляді контрольної роботи, екзамен.

8. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Кількість балів	ЗМ I	ЗМ II	ЗМ III	ЗМ IV	ЗМ V
Практичні заняття	15				
Самостійна робота	15				
Поточний модульний контроль	10	5	5	10	10
Підсумковий контроль	30				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою академії	За національною шкалою	
		Екзамен	За лік
1	2	3	4
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	82 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 81 (добре)		
D	64 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 63 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Мова як суспільне явище.
2. Функції мови.
3. Мова, мовлення і мислення.
4. Походження мови і писемності.
5. Походження і розвиток української мови, її місце серед інших слов'янських мов.
6. Українська мова – національна мова українського народу.
7. Становлення і розвиток сучасної української літературної мови. Роль І.П. Котляревського, Т.Г. Шевченка у її становленні. Норми літературної мови.
8. Склад як фонетичне явище. Типи складів. Основні правила складоподілу.
9. Наголос. Характер українського наголосу.
10. Звук як одиниця фонетики. Творення звуків. Будова мовного апарата людини.
11. Фонологічна система сучасної української літературної мови. Фонема як функціональна одиниця мови. Відношення між звуками і фонемою.
12. Класифікація голосних фонем (звуків). Класифікація приголосних фонем (звуків).
13. Зміни звуків у потоці мовлення. Асиміляція і дисиміляція звуків.
14. Подовження приголосних звуків внаслідок прогресивної асиміляції.
15. Спрощення в групах приголосних.
16. Чергування звуків. Найдавніші чергування голосних у дієслівних коренях; в іменникових коренях; суфіксах. Чергування /o/, /e/ – /i/. Випадки відсутності цього чергування. Чергування /e/ – /o/ після шиплячих та й. Чергування /y/ – /v/, /i/ – /й/. Чергування приголосних звуків при словозміні та словотворенні, у дієслівних коренях, в особових формах дієслів.
17. Фонетична та фонематична транскрипція. Фонетичний аналіз слів.
18. Український алфавіт. Звуки і букви. Буква як умовне позначення звука. З історії письма. Вимова звуків і позначення їх на письмі. Співвідношення між голосними звуками та буквами на їх позначення.
19. Орфоепія як розділ мовознавства. Орфоепічні норми. Вимова голосних, приголосних та звукосполучень. Норми наголошування слів в українській мові.
20. Українська орфографія як вчення про систему загальноприйнятих правил написання слів. Поняття про орфограму. Принципи українського правопису.
21. Вживання апострофа і м'якого знака.
22. Правопис префіксів і суфіксів.

23. Правопис слів іншомовного походження.
24. Вживання великої літери.
25. Типи словників.
26. Лексикологія. Слово як одиниця лексикології. Предмет лексикології, її розділи. Слово як одиниця мови. Значення слова і поняття. Лексичне значення слова. Багатозначні слова. Однозначні і багатозначні слова.
27. Пряме і переносне значення слова. Типи переносних значень: метафора, метонімія, синекдоха.
28. Синоніми, антоніми, пароніми, омоніми, їх різновиди. Типи синонімів. Антоніми. Типи омонімів: повні і неповні (омофони, омографи, омоформи). Пароніми. Активна і пасивна лексика. Історизми, архаїзми, неологізми.
29. Діалектизми, терміни, професіоналізми. Склад лексики з погляду її походження та стилістичного вживання.
30. Склад лексики з погляду походження: індоєвропейська, спільнослов'янська, східнослов'янська, власне українська, запозичені слова (із слов'янських мов, грецької, латинської, з тюркських мов, французької, німецької, італійської, голландської). Склад лексики української мови із стилістичного погляду: науково – термінологічна, виробничо – професійна, адміністративно ділова, емоційно забарвлена.
31. Фразеологія як розділ мовознавства. Фразеологічні одиниці, їх класифікація: фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічні сполучення.
32. Поняття морфеми. Корінь. Споріднені слова. Афікси. Типи афіксальних морфем: закінчення, префікс, постфікс, інтерфікс. Варіанти морфем. Основи похідні, непохідні, зв'язані.
33. Словотворчий тип. Словотвірне гніздо. Словотворчі засоби української мови: твірна основа, похідна основа, форманти. Способи словотворення: морфологічні і неморфологічні.
34. Предмет граматики. Розділи граматики. Граматичне значення, граматична категорія. Засоби вираження граматичних значень слів. Предмет морфології. Принципи виділення частин мови. Повнозначні і службові частини мови. Вигук.
35. Значення іменника, його морфологічні ознаки і синтаксична роль. Семантико – граматичні категорії іменників.
36. Граматичні категорії: рід, число, відмінок. Категорія роду іменників. Іменники спільного роду. Встановлення роду аббревіатур і невідмінюваних іменників.
37. Категорія числа іменників. Іменники, що вживаються тільки в однині. Іменники, що мають форму тільки множини.

38. Категорія відмінка. Основні значення відмінків. Кличний відмінок, особливості його вживання. Типи відмін іменників. Поділ іменників I, II відмін на групи. Відмінювання та правопис відмінкових закінчень іменників I – IV відмін. Відмінювання іменників, що мають форму множини. Незмінювані іменники.

39. Значення, граматичні ознаки прикметника, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням. Якісні прикметники.

40. Ступені порівняння якісних прикметників. Повні (нестягнені і стягнені) й короткі форми прикметників. Творення якісних, відносних і присвійних прикметників. Проміжні розряди.

41. Перехід прикметників у іменники. Тверда і м'яка група прикметників. Відмінювання прикметників. Правопис прикметникових суфіксів. Правопис складних прикметників.

42. Числівник. Його значення, граматичні ознаки. Розряди числівників за значенням. Групи числівників за будовою. Відмінювання кількісних числівників. Зв'язок числівників з іменниками. Порядкові числівники. Правопис числівників.

43. Поняття про займенник. Розряди займенників за значенням. Співвідносність займенників з іншими частинами мови. Відмінювання займенників. Правопис займенників.

44. Відмінювані форми дієслова. Основи дієслова. Інфінітив, його граматичні ознаки, синтаксична роль.

45. Категорія виду. Творення видових пар дієслів.

46. Категорія перехідності і неперехідності. Категорія стану. Категорія часу дієслів. Минулий час.

47. Категорія роду в дієсловах минулого часу. Категорія числа і особи. Теперішній час. Майбутній час (проста, складна, складена форми).

48. Дієвідмінювання дієслів. Вживання одних часових форм замість інших. Безособові дієслова. Архаїчна група дієслів. Категорія способу дієслова.

49. Дієприкметник та дієприслівник як форми дієслова. Дієприкметник як форма дієслова. Активні й пасивні дієприкметники, їх творення. Відмінювання дієприкметників. Перехід дієприкметників у прикметники та іменники. Написання не з дієприкметниками. Дієслівні форми на –но, –то.

50. Дієприслівник як форма дієслова. Категорія виду, часу дієприслівників. Творення дієприслівників доконаного і недоконаного виду. Правопис дієприслівників.

51. Значення прислівника, синтаксична роль. Структурно – семантичні розряди прислівників. Ступені порівняння якісних прислівників. Перехід інших частин мови у прислівники. Вживання прислівників у ролі службових слів.

52. Творення і правопис прислівників. Правильне наголошування прислівників. Морфологічний аналіз прислівника.

53. Прийменник. Поняття про прийменник. Групи прийменників за походженням і будовою. Особливості вживання прийменників з іменниками. Правопис прийменників.

54. Сполучник. Поняття про сполучник. Поділ сполучників за походженням і морфологічною будовою. Класифікація сполучників. Правопис сполучників. Особливості вживання парних і повторюваних сполучників.

55. Частки. Поняття частки. Класифікація часток. Правопис часток. Значення і вживання часток не, ні.

56. Вигук як особлива частина мови. Розряди вигуків за походженням та значенням. Правопис вигуків. Розділові знаки при вигуках.

57. Словосполучення. Поняття про словосполучення. Словосполучення прості і складні, вільні й нерозкладні. Типи підрядних словосполучень за способами вираження головного слова. Типи підрядного зв'язку у словосполученнях.

58. Поняття про речення. Основні ознаки речення. Синтаксичні зв'язки в реченні. Типи речень за метою висловлювання, за емоційним забарвленням. Просте речення. Класифікація простих речень, двоскладні й односкладні, поширені й непоширені, повні й неповні.

59. Двоскладні речення. Головні члени двоскладного речення. Підмет. Його типи. Способи вираження простого, складеного підмета. Присудок. Типи присудків.

60. Другорядні члени речення. Додаток. Прямий і непрямий. Способи його вираження. Обставина. Типи обставин, способи їх вираження.

61. Односкладні речення. Поняття про односкладні речення. Види односкладних речень. Неповні речення. Види неповних речень. Слова – речення. Групи слів – речень. Порядок слів у простому реченні.

62. Поняття про просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Поняття про однорідні члени речення. Засоби вираження однорідності. Однорідні і неоднорідні означення. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення. Розділові знаки в реченнях з однорідними членами.

63. Відокремлені члени речення. Умови відокремлення. Відокремлені означення, прикладки. Відокремлені обставини. Відокремлені додатки. Відокремлені уточнюючі члени речення.

64. Вставні слова, словосполучення, речення. Групи вставних слів за значенням.
65. Звертання. Способи вираження звертання. Розділові знаки при звертанні.
66. Поняття про складне речення. Засоби вираження зв'язку між частинами складного речення. Типи складних речень.
67. Складносурядні речення. Засоби вираження зв'язку між частинами складносурядних речень. Розділові знаки між частинами складносурядного речення.
68. Складнопірядне речення. Будова складнопірядного речення. Засоби зв'язку між частинами складнопірядних речень. Складнопірядні речення з пірядним означальним. Сполучники і сполучні слова в реченнях з означальним пірядним. Займенниково–означальне речення. Синонімічність складнопірядних речень з пірядним означальним і простих речень.
69. Складнопірядні речення з пірядними з'ясувальними. Сполучники і сполучні слова в складнопірядних реченнях з пірядними з'ясувальними.
70. Складнопірядні речення з пірядними обставинними місця, часу, способу дії, міри і ступеня, порівняльні, причини, умови, наслідкові, допустові, супровідні.
71. Сполучники і сполучні слова в складнопірядних реченнях з обставинними пірядними. Синонімія складнопірядних речень з пірядними обставинними і простих, ускладнених дієприслівниковими зворотами. Розділові знаки в складнопірядному реченні.
72. Складнопірядне речення з кількома пірядними. Однорідна і неоднорідна супірядність. Послідовна пірядність. Розділові знаки в складному реченні з кількома пірядними.
73. Безсполучникові складні речення. Засоби зв'язку між частинами безсполучникових речень. Розділові знаки між частинами безсполучникових речень. Інтонування безсполучникових складних речень.
74. Багатокomпонентні складні речення змішаного типу.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Беляєв О.М., Вашуленко М.С., Плахотник В.М. Концепція мовної освіти в Україні // Рідна шк. – 1994. – №9. – С.71–73.
2. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. – К. : ВВП „Компас”, 1997. – С.4–22.
3. Державна національна програма „Освіта” („Україна ХХІ ст.”). – К. : Райдуга, 1994. – 43 с.
4. Закон про мови // Укр. мова і літ. в шк. – 1990. – №5. – С.3 – 10.
5. Конституція України. – К. : офіційне видання Верховної Ради України, 1996. – 117 с.
6. Пентилюк М.І. Основні аспекти навчання рідної мови // Поч. шк. – 1997. – №4. – С. 10–12.

Додаткова:

1. Антоненко–Давидович Б. Як ми говоримо. – К., 1991. – 342 с.
2. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – К., 1990. – 372 с.
3. Безпояско О.К. та ін. Граматика української мови. Морфологія: Підручник. – К. : Либідь, 1993. – 336 с.
4. Вакалюк Я.Ю., Лесюк М.П. Українська мова: Збірник диктантів і вправ: Навчальний посібник. – К. : Вища шк., 1993. – 269 с.
5. Ващенко В.С. Стилiстичні явища в українській мові. – К., 1958. – 251 с.
6. Головащук С.І. Складні випадки наголошення. – К. : Либідь, 1995. – 191 с.
7. Горбачук В.Т. Барви української мови. – К. : Видавничий дім „КМ АCADEMIA”, 1997. – 272 с.
8. Горпинич В.О., Горяний В.Д. Українська мова: Підручник для студентів педагогічних училищ: Ч.2. – К. : Вища шк., 1993. – 239 с.
9. Доленко М.Т. та ін. Сучасна українська мова: Збірник вправ. – К. : Вища шк., 1989. – 231 с.
10. Коваль А.П. Життя знайомих незнайомців. – К., 1990. – 264 с.
11. Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української мови. – К.: Вища шк., 1978.– 374 с.
12. Кочан І.М., Токарська А.С. Культура рідної мови: Збірник вправ і завдань. – Львів : Світ, 1996. – 232 с.
13. Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник . —.К.: Академія, 1999. – 288 с.
14. Кузьменко І.П., Яременко І.І. Збірник вправ з української мови для шкільних відділів педагогічних училищ. –К.: Вища шк., 1973. – 223 с.
15. Культура української мови. Довідник /За ред. С.Я.Єрмоленко. – К., 1990. – 234 с.
16. Ладоня І.О. Українська мова: Навчальний посібник. – К.: Вища шк., 1993. – 143 с.

17. Мацько Л.Л. та ін. Українська мова: Збірник текстів для переказів на випускних екзаменах у загальноосвітніх навчальних закладах. – К. : Магістр–S, 1998. – 254 с.
18. Мельничайко В.Я. Види мовного розбору. Українська мова: Довідник. Тернопіль : Богдан, 1997. – 120 с.
19. Неживий О.І., Ужченко В.Д. Дидактичний матеріал з народознавства на уроках української мови. – К. : Освіта, 1995. – 287 с.
20. Олійник О. Світ українського слова. – К. : Хрещатик; 1994. – 415 с.
21. Паламар Л.М. Практичний курс української мови. – К. : Либідь, 1995. – 158 с.
22. Плющ М.Я. та ін. Сучасна українська літературна мова: Збірник вправ: Навч. пос. для студ. вузів, які вивч. дисц. „Сучасна українська літературна мова”. – К.:Вища шк., 1995. – 284 с.
23. Сагач Г.М. Золотослів: Навчальний посібник для середніх і вищих навчальних закладів. – К. : Райдуга, 1993. – 378 с.
24. Сікорська З.С., Ужченко В.Д., Шевцова В.О. Українська мова: Збірник вправ для учнів педагогічних училищ. – К. : Вища шк., 1985. – 254 с.
25. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я.Плющ. – К. : Вища шк., 1994. – 414 с.
26. Сучасна українська літературна мова: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вузів // А.П.Грищенко, Л.І. Мацько, М.Я.Плющ та ін. – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : Вища шк., 1997. – 493 с.
27. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Завдання і вправи: Навчальний посібник. – К. : Вища шк., 1995. – 151 с.
28. Українська мова: Підручник для студентів педагогічних училищ // Т.Л.Бурлака, В.О.Горпинич, П.С.Дудик та ін. /За ред. П.С.Дудика. – К. : Вища шк., 1993. – Ч.І. – 415 с.
29. Українська мова: Практикум: Навч. посібник. – 2-ге вид., стереотип. /Пазяк О.М., Серебенська О.А., Фурдуй М.І., Шевченко Л.Ю. – К. : Либідь, 2001. – 384 с.
30. Український правопис. – К.: Наукова думка. – 1993. – 240с.
31. Чабайовська М.І. Методика мовного розбору: Навч.-метод. посібник. – Тернопіль : Мальва – ОСО, 1999. – 80с.
32. Шкурятяна Н.Г., Вашуленко В.С., Рудківська В.П. Українська мова: Збірник диктантів для викладачів та учнів педагогічних училищ. – К. : Вища школа, 1986. – 207 с.
33. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. – К.: Освіта, 1994. –254 с.

Словники

1. Вирган І. О., Пилинський М. М. Російсько–український словник сталих виразів / І. О. Вирган, М. М. Пилинський. – Харків : Прапор, 2002. – 342 с.
2. Волощак М. Неправильно – правильно: Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації / М. Волощак. – Київ: Вид. центр «Просвіта», 2000. – 432 с.
3. Ганич Д. І., Олійник С. І. Русско–украинский и украинско–русский словарь / Д. І. Ганич, С. І. Олійник. – К., 1990. – 1012 с.
4. Ганич Д. І., Олійник С. І. Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганич, С. І. Олійник. – К., 1985. – 564 с.

5. Головащук С. І. Російсько–український словник сталих словосполучень / С. І. Головащук. – К. : Наук, думка, 2001. – 640 с.
6. Головащук С. І. Складні випадки наголошення : Словник–довідник / С. І. Головащук. – К. : Либідь, 1995. – 192 с.
7. Головащук С. І. Словник–довідник з правопису та слововживання / С. І. Головащук. – К., 1989. – 230 с.
8. Головащук С. І. Українське літературне слововживання: Словник–довідник / С. І. Головащук. – К. : Вища школа, 1995. – 319 с.
9. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови / Д. Г. Гринчишин, О. А. Сербенська. – К. : Рад. школа, 1986. – 222 с.
10. Єрмоленко С. Я. Новий російсько–українській словник–довідник / С. Я. Єрмоленко. – К., 1999. – 660 с.
11. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови / С. Караванський. – К. : Видавництво «Українська книга», 2004. – 452 с.
12. Караванський С. Російсько–український словник складної лексики / С. Караванський. – Львів : БаК, 2006. – 345 с.
13. Лучик А. А. Російсько–український та українсько–російський словник еквівалентів слова / А. А. Лучик. – К. : Довіра, 2004. – 378 с.
14. Непийвода Н. Практичний російсько–український словник. Найуживаніші слова і вислови / Н. Непийвода. – К. : Основа, 2000. – 523 с.
15. Олійник О., Сидоренко М. Російсько–український словник наукової термінології / О. Олійник, М. Сидоренко. – К., 1994. – 366 с.
16. Олійник О., Сидоренко М. Українсько–російський і російсько–український тлумачний словник / О. Олійник, М. Сидоренко. – К., 1991. – 342 с.
17. Орфографічний словник української мови / Уклад. Головащук І. С. – К., 1994. – 445 с.
18. Орфоепічний словник української мови. – К., 1995. – 342 с.
19. Російсько–український словник / НАН України. Ін–т мовознавства імені О. О. Потебні / І. О. Анніна, Г. Н. Горюшина, І. С. Гнатюкта ін.; За ред. В. В. Жайворонка. – К. : Абрис, 2003. – 1424 с.
20. Російсько–український словник–довідник / За ред. В. М. Бріщина. – К. : Довіра, 2008. – 534 с.
21. Російсько–український словник: Сфера ділового спілкування / За ред. Тараненко А. А. – К., 1996. – 423 с.
22. Російсько–український фразеологічний словник: Фразеологія ділової мови / Уклад. Підмогильний В., Плужник С. – К., 1993. – 734 с.
23. Словарь української мови: В 4 т. / Упорядкував з додатком власного матеріалу Борис Грінченко / НАН України. Ін–т української мови. – К. : Наук, думка, 1996–1997. – 476 с.
24. Словник іншомовних слів. / За ред. О. Мельничука. – К., 1985. – 432 с.
25. Словник скорочень української мови. – К., 1982. – 223 с.
26. Словник труднощів української мови / За ред. Єрмоленко С. Я. – К., 1989. – 376 с.

27. Словник української мови: В 11 т. / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні / Ред. кол.: І. К. Білодід (голова). – К.: Наук. думка, 1970–1980.
28. Словник–довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. – К. : Знання, 2006. – 384с.
29. Сучасний словник–мінімум іншомовних слів. – К. : Довіра, 2008.
30. Тараненко А. А., Брицын В. М. Русско–украинский словарь для деловых людей / А. А. Тараненко, В. М. Брицын. – К., 1992. – 468 с.
31. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад, і голов, ред. В. Т. Бусел. – К. – Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1056 с.
32. Український орфографічний словник : Близько 174 тис.слів / За ред. В. Г. Складенка. – К.: Довіра, 2009. – 843 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. www.litopys.org.ua
2. www.mova.info
3. www.povamova.com.ua
4. www.pereklad.kiev.ua
5. www.pragovpys.net
6. www.r2u.org.ua
7. www.rozum.org.ua
8. <http://termin.com.ua>